

بررسی تزئینات حمام مهدی قلی بیک مشهد

۱- آنیتا رفیعی نیشابوری*
anita_rafieei@yahoo.com

۲- آرش نعیمی
arash.naimi@yahoo.com

۳- دکتر محسن طبسی
tabassi_mohsen@yahoo.com

چکیده

حمام شاه از جمله حمام های قدیمی است که در سال ۱۰۲۷ ق در یکی از محلات مجاور حرم مطهر امام رضا (ع) ساخته و وقف شده است. طبق شواهد این بنا مربوط به دوره صفویه می باشد. سربینه حمام دارای نقاشی های دیواری مربوط به دوره های مختلف می باشد. چون نقاشی دیواری در ایران از رونق چندان برخوردار نبوده است و بنایی مشابه این بنا از جهت تعداد لایه های نقاشی که در طول زمان بر روی یکدیگر کشیده شده اند دارای ارزش خاصی است. این بنا در دوره های مختلف بر حسب نیاز و سلیقه صاحب حمام دچار تغییراتی گشته است که این کاست و افزود ها به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم بر تزئینات سربینه تاثیرگذار بوده است. در این راستا پرسش های مقاله حاضر به این صورت مطرح می گردد که نقاشی های این حمام چگونه شکل گرفته یا از کجا اقتباس شده اند؟ تصاویر و نقوش تزئینی این حمام با فرهنگ و باور های مردم چه ارتباطی داشته است؟ و هنرمندان این دوره از چه مضامینی در نقاشی های حمام مذکور استفاده کرده اند؟ در پاسخ این پرسش به روش تاریخی و توصیفی - تحلیلی به این نتیجه می رسد که منشا نقاشی های به کار رفته در این حمام ترکیبی از موضوعات حماسی و رزمی، موضوعات داستانی و اساطیری، نقش و نگارهای تزئینی و گل و بوته و موضوعاتی مربوط به اوضاع و احوال فرهنگی و اجتماعی جامعه می باشد.

واژگان کلیدی: حمام، نقاشی، سربینه، داستان

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری اسلامی دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)

^۲ کارشناسی معماری

^۳ استاد یار گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد